

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ประเด็นที่ 4 : สุขภาพกลุ่มวัย สุขภาพจิต

หัวข้อ บูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

จังหวัดระยอง เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 1/2565

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม 2565

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดระยองมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.4 (ผู้สูงอายุ 95,981 คน จากประชากรทั้งหมด 585,187 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 56.67 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุน้อยกว่าระดับเขต (ร้อยละ 18.64) และระดับประเทศ (ร้อยละ 21.54) อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ อำเภอแกลง ร้อยละ 21.28 รองลงมาคือ อำเภอบ้านค่าย ร้อยละ 19.74 และอำเภอวังจันทร์ ร้อยละ 19.2 ตามลำดับ การคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2565 คัดกรองได้ ร้อยละ 31.88 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 30,601 คน จากทั้งหมด 95,981 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 96.97 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 2.42 และช่วยเหลือตนเองได้ น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.61 มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 106 ชมรม แต่ยังไม่ดำเนินการประเมิน ชมรมผู้สูงอายุตามเกณฑ์การดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (เกณฑ์ใหม่ใช้ปี 2565) ซึ่งจังหวัดมีแผนดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และมีโรงพยาบาลขนาด M2 ขึ้นไปทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงพยาบาลระยอง อ.เมือง 2) โรงพยาบาลแกลง อ.แกลง และ 3) โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยอง ซึ่งดำเนินการจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ โดยการประเมินตนเองผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน จำนวน 2 แห่ง อยู่ระหว่างจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ 1 แห่ง และมีโรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง (โรงพยาบาลเขาชะเมาเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา) เป็นต้นแบบในการดำเนินงานคลินิกผู้สูงอายุผ่าน เกณฑ์ระดับพื้นฐาน

ส่วนการคัดกรองกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (Geriatrics Syndrome) ได้แก่ โรคสมองเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 29.57 พบความผิดปกติ ร้อยละ 3.35 ภาวะซึมเศร้า คัดกรองได้ร้อยละ 35.57 พบผิดปกติ ร้อยละ 3.34 ข้อเข่าเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 30.43 พบผิดปกติ ร้อยละ 11.76 ภาวะหกล้ม คัดกรองได้ร้อยละ 34.73 พบผิดปกติ ร้อยละ 9.96 อำเภอที่พบผู้สูงอายุเสี่ยงต่อภาวะหกล้มมากที่สุด คือ อำเภอแกลง ร้อยละ 15.77 รองลงมา คือ อำเภอเมือง ร้อยละ 10.32 และอำเภอบ้านค่าย ร้อยละ 9.12 คัดกรองสุขภาพช่องปากได้ ร้อยละ 29.42 พบผิดปกติ ร้อยละ 3.13 และการคัดกรองซึมเศร้า (2Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 981 คน (เป้าหมาย 1,060 คน) คิดเป็นร้อยละ 92.55 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า 2Q สูงสุด ได้แก่ อำเภอวังจันทร์ อำเภอแกลง และอำเภอเขาชะเมา (ร้อยละ 99.26, 98.04 และ 95.31 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง เสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 ได้รับการประเมินต่อ ด้วยแบบประเมินโรคซึมเศร้า 9Q จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 92.08 ผลการประเมินไม่พบผู้มีความเสี่ยง เป็นโรคซึมเศร้า

ในปี 2565 การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผู้สูงอายุ จำนวน 8 ด้าน ผ่าน Blue Book Application เป้าหมายการสำรวจ จำนวน 7,626 คน มีการประเมินเข้ามา 4,752 คน ผลจากการสำรวจ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ข้อมูล Blue Book Application ณ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2565) พบว่าผู้สูงอายุ

มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน จำนวน 3,346 คน (ร้อยละ 70.41) สำหรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์รายด้าน พบน้อยที่สุด คือ การนอนหลับอย่างเพียงพอ อย่างน้อยวันละ 7 – 8 ชั่วโมง ร้อยละ 82.26 รองลงมา คือ มีกิจกรรมทางกายที่ระดับปานกลางสะสม 150 นาที/ สัปดาห์ ร้อยละ 82.62 และกินผักและผลไม้ได้วันละ 5 กำมือเป็นประจำ ร้อยละ 84.81 จังหวัดได้นำข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุปี 2565 ประกอบในการจัดทำแผนดำเนินงานดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคล (Wellness Plan) ในชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 11 ชมรมๆ ละ 25 - 50 คน กลุ่มเป้าหมายจำนวนรวม 350 คน

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ปี 2565 ร้อยละ 91.37 (มีตำบลทั้งหมด 58 ตำบล จำแนกเป็น ตำบลที่ผ่านการประเมินปี 65 จำนวน 1 แห่ง, ผ่านเกณฑ์ปี 62-64 จำนวน 30 แห่ง และตำบลที่ผ่านเกณฑ์ปี 2559 - 2561 และได้รับรองซ้ำในปี 2565 (Re-Accreditation) จำนวน 22 แห่ง) การดำเนินงานตำบลฯ พบว่า ยังมีตำบลที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์และต้องทำการประเมินซ้ำทั้งหมด 3 อำเภอ 5 ตำบล ได้แก่ 1) อำเภอปลวกแดง ได้แก่ ตำบลปลวกแดง และตำบลแม่น้ำคู่ 2) อำเภอนิคมพัฒนา ได้แก่ ตำบลพนานิคม ทั้ง 3 ตำบลนี้ครบประเมินซ้ำแต่พื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการ ส่วน 3) อำเภอแกลง ตำบลกร่ำ ปี 2564 ยังประเมินไม่ผ่าน ครบรอบการประเมินอีกครั้ง แต่พื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการ และ ตำบลปากน้ำกระแสดำเนินการประเมินแล้วแต่ดำเนินการไม่ผ่านองค์ประกอบที่ 5 จังหวัดมี Care Manager จำนวน 153 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) จำนวน 682 คน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงปี 2565 จำนวน 213 คน ได้รับการจัดทำแผนการดูแลผู้สุขภาพรายบุคคล (Care Plan) ในระบบโปรแกรม 3C ปี 2565 จำนวน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.37 และยอดสะสมการจัดทำ Care Plan ปี 2561 – 2565 จำนวน 1,602 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.39

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดติดตาม และขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านระบบ Line กลุ่ม โทรศัพท์ รวมทั้งมีการสื่อสารให้ภาคีเครือข่ายดำเนินการป้องกันและเฝ้าระวังโดยยึดแนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขตามมาตรการการป้องกันตนเองอย่างเคร่งครัด

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1. พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ	กรมอนามัย - ศูนย์อนามัยที่ 6 ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUE BOOK และการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์)	กรมอนามัย - ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้ BLUE BOOK APPLICATION และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) - ขับเคลื่อนการดำเนินงานสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ (Bluebook application) และการจัดทำแผนดูแลสุขภาพ Wellness plan ผ่านชมรม/ รร.ผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ ศูนย์อนามัยที่ 6 มีผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด 329 คน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	จังหวัด - อบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุเรื่อง “การใช้ APP Blue Book” (ผ่านระบบออนไลน์)	จังหวัด - บูรณาการงานร่วมกับศูนย์อนามัยที่ 6 อบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุเรื่อง “การใช้ APP Blue Book” (ผ่านระบบออนไลน์) เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุมสัตตบรรณ ศอ.6
2. สมองเสื่อม พลัดตกหกล้ม	กรมอนามัย - รูปแบบ/ คู่มือชะลอชราชิวายีนยาว จังหวัด - มีแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในชุมชน (Individual Wellness Plan) เป้าหมาย 11 ชมรม จำนวน 350 คน - กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุภายใต้วิถี “New normal”	จังหวัด - อยู่ระหว่างดำเนินการ - อยู่ระหว่างดำเนินการ
3. ตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care)	กรมอนามัย 1. พัฒนาการเข้าถึงระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ “อบรมผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ด้านสาธารณสุข (Care Manager) เขตฯ 6 2. อบรมฟื้นฟูผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว Care Manager เขตสุขภาพที่ 6 3. ทำชุดกระเป๋าเยี่ยมบ้าน สูงวัยปลอดภัย COVID-19 ระดับจังหวัด - นิเทศติดตามพื้นที่ตำบล LTC ครบ 3 ปี และโครงการชะลอชราชิวายีนยาว	กรมอนามัย 1. จัดอบรมระหว่างวันที่ 24 พ.ย. – 3 ธ.ค. 2564 ณ โรงแรมแซนด์ดูนส์ เจ้าหลาว จ.จันทบุรี จำนวน 48 คน 2. จัดอบรมระหว่างวันที่ 14 - 16 พ.ย. 2564 ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับหน่วย CNEU 20 หน่วย จำนวน 165 คน 3. ดำเนินการส่งมอบชุดกระเป๋าเยี่ยมบ้านสูงวัยปลอดภัย COVID - 19 ทั้ง 8 จังหวัด ในเดือน พ.ย. 2564 ระดับจังหวัด - ติดตามการดำเนินงาน เดือน เม.ย. - มิ.ย. 2565

3. นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

4. ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- เร่งรัด/ ติดตามพื้นที่ให้ประเมินตำบล LTC ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์และต้องทำการประเมินซ้ำ (Re-accredited)
- ขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุกลุ่มสุขภาพดี ให้ครอบคลุมทุกอำเภอ และสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ผ่าน Blue Book Application ตามเป้าหมาย

- ขอความร่วมมือประเมินชมรมผู้สูงอายุ ตามเกณฑ์การดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2565

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขในทุก รพ.สต.ประเมินปัญหาอาารมณั พหุติกรรรม ในผู้สูงอายุติดบ้าน
ติดเตียง ร่วมกับการคัดกรองซึมเศร้า (2Q)

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสุขภาพจิต ดำเนินงานคัดกรองปัญหา
สุขภาพจิตและติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้าให้ครอบคลุมในทุกอำเภอ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- สนับสนุนสื่อความรู้การดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุและแนวทางการดำเนินกิจกรรมวัคซีนใจในชุมชน
ต้นแบบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกชุมชนในการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการ
เปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางสาวจริยา สอนภักดี

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

โทรศัพท์ : 093 398 9832

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)

โทรศัพท์ : 094 479 4115

วัน/เดือน/ปี : 25 กุมภาพันธ์ 2565